

Innst. 73 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:156 S (2009–2010)

Innstilling fra justiskomiteen om representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Anders B. Werp, André Oktay Dahl, Trond Helleland og Eli- sabeth Aspaker om behandling av asylsaker

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene Anders B. Werp, André Oktay Dahl, Trond Helleland og Elisabeth Aspaker fremmet 14. juni 2010 følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om at det, i forbindelse med den pågående gjennomgangen av ansvarsfordelingen mellom Utlendingsdirektoratet (UDI) og politiet, legges til grunn at politiet fortsatt skal ha ansvar for avklaring av identiteten til asylsøkere, og dermed sikres den samme informasjonen som i dag.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Sigvald Oppebøen Hansen, Stine Renate Håheim, Thor Lillehovde og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Morten Ørsal Johansen, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til forslaget i Dokument 8:156 S (2009–2010).

Komiteen er tilfreds med at det tas initiativ til omstrukturering i utlendingsforvaltningen. Man ser

at dette fagfeltet har vært preget av utvikling uten noen form for effektivitets- og strukturtanke som basis. Dette har medført et sendrektig system med enkeltpersoner som tapere i form av lang saksbehandlingstid. Også det faktum at man har saksbehandlet fra hvert lensmannskontor og hver politistasjon rundt i landet, har sannsynligvis ført til ulik saksbehandling, noe som i sin tur skader rettssikkerheten.

Videre er komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, fornøyd med at Utlendingsdirektoratet og Politidirektoratet har identifisert en rekke effektiviseringsfaktorer som vil komme ut av en omorganisering og laget en plan for hvordan disse skal bidra til blant annet økt politikraft.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil peke på at det er regjeringens prerogativ å organisere og omorganisere direktorater, tilsyn, ytre etater mv. etter de modeller og prinsipper som den finner formålstjenlig og effektivt, men at den selvsagt bør lytte til synspunkter og innspill fra øvrige samfunnsaktører.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til den informasjonen om omorganiseringen av utlendingsforvaltningen som er gjengitt i Prop. 1 S (2010–2011) Justis- og politidepartementet (bl.a. på sidene 19 og 20).

Flertallet er trygg på at regjeringen i sitt arbeid med å effektivisere, samordne og serviceorientere utlendingsforvaltningen kommer fram til gode modeller og løsninger som også ivaretar politiets behov, bl.a. for ID-kontroll av asylsøkere.

Flertallet vil peke på at etableringen av det nasjonale identitets- og dokumentasjonssenteret (NID), som er administrativt underlagt Politiets utlendingsenhet, fra høsten 2010 vil styrke arbeidet med å avklare identiteten til utlendinger som søker seg til eller oppholder seg i Norge.

Flertallet viser for øvrig til statsråd Storbergets svarbrev til komiteen av 4. oktober 2010 (vedlagt).

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ber om å bli holdt orientert på egnet måte av departementet om den pågående gjennomgangen og varslede omorganiseringen av ansvarsfordelingen mellom UDI og politiet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg at regjeringen har startet omstrukturering av førstelinjetjenesten i utlendingsforvaltningen. Denne informasjonen kom i første omgang gjennom media og senere ved mer direkte informasjon fra regjeringen til Stortinget.

Disse medlemmer er kritisk til at en så stor og omfattende endring i utlendingshåndteringen skal skje uten å være forelagt Stortinget. Med dette som bakgrunn, mener disse medlemmer det er et viktig forslag som ligger til behandling her, og som skaper en nødvendig debatt.

Disse medlemmer er usikker på om den foreslåtte løsning gir politiet tilstrekkelig informasjon om nye borgere med det forslaget som ligger til omorganisering og mer makt til Utlendingsdirektoratet. I den forbindelse viser disse medlemmer til uttalelser fra Politiets Fellesforbund som er svært kritisk til at så stor del av politiets oppgaver innen utlendingsforvaltningen nå flyttes. Disse medlemmer tror derfor at den generelle kriminalitetsbekjempelsen blir skadelidende som følge av de nye tiltak. I denne forbindelse vil disse medlemmer vise til Sverige som har den modellen som regjeringen nå går for å innføre, og hvor man ser at kriminalitetsbekjempelsen er svært skadelidende som følge av manglende kontakt med utlendingsmiljøer. Dette må også ses i sammenheng med at en stor del av den organiserte kriminaliteten stammer fra utlendinger som kommer til Norge nettopp med det formål å begå kriminalitet.

Videre vil komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet også vise til at det ikke foreligger konkrete planer til utvikling av informasjonskanaler mellom Utlendingsdirektoratet og politiet annet enn at politiet skal være delaktig ved asylanters

ankomst. Så lenge man ikke har mer konkrete tanker om hvordan politiet skal få den informasjonen etaten faktisk trenger, er det meningsløst å gå videre med disse planene.

Disse medlemmer er av den oppfatning at man kan reformere større deler av utlendingsforvaltningen når man først er i gang. Også dette begrunner at saken burde vært forelagt Stortinget. Etter disse medlemmers syn bør man nå også nedlegge Utlendingsnemnda og tilbakeføre denne virksomheten under politisk kontroll. Disse medlemmer mener det er umulig å drive en kontrollert innvandringspolitikk så lenge ankeinstansen er uavhengig og man ikke har noen begrensninger på antallet omgjøringssaker. Utlendingsnemnda har blitt et byråkratisk ekstraadd som er vanskelig å styre da lov og forskrift er eneste styringssignaler.

Disse medlemmer fremmer etter dette følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge egen sak om omorganisering i utlendingsforvaltningen før ytterligere prosesser videreføres.»

Komiteens medlemmer fra Høyre vil påpeke at det i den videre planleggingen må tas høyde for at politiet får den nødvendige informasjon, slik at politiet kan legge til rette for effektiv kriminalitetsbekjempelse.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om at det, i forbindelse med den pågående gjennomgangen av ansvarsfordelingen mellom Utlendingsdirektoratet (UDI) og politiet, legges til grunn at politiet fortsatt skal ha ansvar for avklaring av identiteten til asylsøkere, og dermed sikres den samme informasjonen som i dag.»

Kommunal- og forvaltningskomiteens merknader

Komiteens utkast til innstilling ble 9. november 2010 oversendt kommunal- og forvaltningskomiteen til uttalelse. Kommunal- og forvaltningskomiteen kom i brev av 12. november 2010 med følgende uttalelse:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, støtter merknadene fra justiskomiteens flertall til Dokument 8:156 S (2009–2010). Flertallet er tilfreds med at regjeringen har tatt initiativ til omstrukturering i utlendingsforvaltningen for å få til økt kapasitet i forvaltningen av utlendingssaker. Regjeringens forslag er gjengitt i Prop.1 S (2010–2011) Justis- og Politidepartementet. Utlendingsdirektoratet og Politidirektoratet har i samarbeid iden-

tifisert en rekke effektiviseringsfaktorer. For flertallet er det viktig at det oppnås en mer brukervennlig og forutsigbar forvaltning av utlendingssakene. Flertallet understreker at omorganiseringen må gi en rask nedgang i antall restanser og redusert saksbehandlingstid. Flertallet registrerer at utrulling av EF-EFECT har åpnet opp for å søke bl.a. visum og opphold på nettet. Flertallet mener det er viktig å fortsette denne utviklingen og mener det bør legges til rette for elektroniske forespørsler om status for saker som er til behandling. Flertallet er enig med justiskomiteens flertall i at man er trygg på at regjeringen i sitt arbeid med å effektivisere, samordne og serviceorientere utledningsforvaltningen kommer fram til gode modeller og løsninger som også ivaretar politiets behov for blant annet ID kontroll av asylsøkere. Flertallet viser også til etableringen av NID (nytt nasjonalt identitets- og dokumentasjonssenter), som er administrativt underlagt Politiets utlendingsenhet, og vil være en styrke i arbeidet med å avklare identiteten til utlendinger som søker seg til eller oppholder seg i Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre slutter seg til merknader og forslag fra sine respektive fraksjoner i justiskomiteen.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremlegge egen sak om omorganisering i utlendingsforvaltningen før ytterligere prosesser videreføres.

Forslag fra Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen om at det, i forbindelse med den pågående gjennomgangen av ansvarsfordelingen mellom Utlendingsdirektoratet (UDI) og politiet, legges til grunn at politiet fortsatt skal ha ansvar for avklaring av identiteten til asylsøkere, og dermed sikres den samme informasjonen som i dag.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:156 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders B. Werp, André Oktay Dahl, Trond Helleland og Elisabeth Aspaker om behandling av asylsaker – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 16. november 2010

Per Sandberg

leder og ordfører

Vedlegg

Brev fra Justis- og politidepartementet v/statsråden til justiskomiteen, datert 4. oktober 2010

Vedrørende representantforslag 156 S (2009-2010)

Jeg viser til brev fra Stortingets Justiskomite av 15. september 2010. Slik forslaget er formulert gjelder det ikke politiets søknadsbehandling av oppholds- arbeids- og statsborgersaker, men identitetsarbeidet i forhold til asylsaker.

Jeg er opptatt av at asylsøknader skal avgjøres raskest mulig. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for asylsaker i UDI var i 2009 på 240 dager. Formålet med forslaget om omlegging av oppgavene i forbindelse med registreringen av asylsøkere er å få en mer effektiv håndtering av den innledende asylsaksbehandlingen og en bedre utnyttelse av etatenes kjernekompetanse. Politiet skal konsentrere sitt arbeid om identitetsavklaringer, undersøkelser som krever tvangsmyndighet, uttransporteringer og andre polisiære oppgaver. Siktemålet er at personell skal kunne frigjøres til å styrke innsatsen for identitetsavklaringer og retur av personer uten lovlig opphold i Norge.

Politiet skal fortsatt ha hovedansvaret når det gjelder avklaring av identitet. Nasjonalt identitets- og dokumentasjonssenter (NID) er opprettet og under oppbygging. Senteret skal styrke arbeidet med å avklare identiteten til utlendinger som kommer til eller oppholder seg i Norge, og sikre et bedre grunnlag for målrettet innsats mot kriminalitet. Senteret skal yte bistand og gi råd i kompliserte enkeltsaker, samt bidra til å sikre bedre kompetanse og koordinering på id-feltet. Senteret er administrativt plassert under Politiets utlendingsenhet.

Jeg ser det som svært viktig at det utarbeides rutiner og regelverk som sikrer at politiet på et tidlig tidspunkt får tilgang til nødvendig informasjon som er viktig for politiets arbeid med å forebygge og bekjempe kriminalitet. Frigjorte ressurser i politiet som følge av endringen skal brukes til å styrke arbeidet med å avklare søkerens identitet, forebygge og bekjempe kriminalitet og til å uttransportere personer uten lovlig opphold.

Justisdepartementet har bedt Politidirektoratet og Utlendingsdirektoratet om sammen å utrede hvordan den innledende asylsaksbehandlingen kan organiseres. Det er to premisser som har vært førende for arbeidet. Den ene er at politiets id-samtale skal inn på et så tidlig tidspunkt som mulig etter at søknaden om beskyttelse er fremmet. Den andre er at informasjon i tilknytning til utlendingssaken skal være tilgjengelig for alle involverte etater.

Fagforeningene har deltatt i en referansegruppe opprettet spesielt for denne prosessen, og har fått mulighet til å komme med sine synspunkter underveis. Fagforeningene er positive til det arbeidet som har blitt gjort og har hatt utredningen på høring. Deres synspunkter er tatt inn i rapporten og de er enige i konklusjonene og anbefalingene. Utredningen ble nylig mottatt i Justisdepartementet, og er til behandling her.

I representantenes forslag vises det til forslag om strategi og tiltak for å bekjempe organisert kriminalitet, Dokument 8:137 (2009-2010). Jeg viser til mitt svar til representantene i så henseende.

Organiseringen i Sverige

I representantforslaget vises det til at overføringen av ansvaret for asylregistreringen fra politiet til Migrasjonsverket har ført til flere Id-løse i Sverige.

Statssekretær Pål Lønseth møtte Rikspolitistyrelsen, Migrationsverket og Justitiedepartementet tirsdag 28.09.2010. I møtet ble det diskutert om politiet i Sverige mener at identitetsarbeidet har blitt svekket etter at Migrationsverket overtok ansvaret for asylregistreringen. I Sverige er politiet kun involvert i en asylsak i forbindelse med en eventuell tvangsretur. Først på dette tidspunktet starter politiets identitetsarbeid. Politiet og myndighetene i Sverige mener at verken identitetsarbeidet har blitt svekket, eller at overføringen har medført flere id-løse i Sverige på grunn av overføringen til Migrationsverket. Politiet ga imidlertid uttrykk for at de kunne tenke seg å starte identitetsarbeidet tidligere enn på tidspunktet for når tvangsreturen skal gjennomføres. Av fagforeningene i Norge har det blitt hevdet at det jobbes med å tilbakeføre asylregistreringen til politiet. Dette ble tilbakevist i møtet av representantene for de svenske myndighetene og de opplyste at det ikke på noe tidspunkt har vært reist noen diskusjon om hvorvidt politiet skal ta tilbake disse oppgavene.

Som nevnt ovenfor er det en grunnleggende premiss for den fremtidige organiseringen av den innledende asylsaksbehandlingen i Norge, at politiet starter med sitt id- arbeid på et så tidlig tidspunkt som mulig etter at søknaden om asyl er fremmet.

Kopi av mitt svarbrev til Norsk Tjenestemannslag og Politiets Fellesforbund av 03.03.2010 følger vedlagt.